

Protocol overgang van groep 1 naar 2 en van groep 2 naar 3

Doel

Het vaststellen van de criteria op grond waarvan een kind overgaat van groep 1 naar groep 2 naar groep 3.

Inleiding

Ieder leerjaar wordt bekeken of kinderen zich voldoende hebben ontwikkeld om over te kunnen gaan naar een volgende groep. Bij twijfel over het verloop van de ontwikkeling worden deze kinderen besproken. De school garandeert een ononderbroken ontwikkeling. Voor alle kinderen geldt dat doorstroom naar de volgende groep alleen plaatsvindt als het kind voldoende is toegerust voor het aanbod in de desbetreffende groep. De uiteindelijke beslissing t.a.v. de eventuele overgang wordt door de school genomen en is bindend.

Uitgangspunt

In principe streeft de school naar een basisschooltijd van 8 volledige schooljaren voor ieder kind. In sommige gevallen kan een verlenging van de basisschooltijd zinvol zijn. Hierbij wordt gesproken van verlenging in plaats van doublure, omdat een doorgaande leerlijn belangrijk is voor alle kinderen, ook van de kinderen die verlengen. Bij verlenging is het belangrijk om te zorgen dat een kind geen instructie en verwerking hoeft te volgen die al beheerst wordt. Het leerlingvolgsysteem 'KIJK!' wordt gebruikt om de leerlingen goed te kunnen volgen en observeren. Uit KIJK! volgt een ontwikkelingsleeftijd per ontwikkelingsgebied; de leeftijd waarop de leerling functioneert op de verschillende ontwikkelingsgebieden. De leerlingen krijgen de lesstof op hun ontwikkelingsniveau aangeboden, ongeacht hun kalenderleeftijd. Zo sluit de lesstof goed aan bij de leerbehoeften van het moment. Voor kinderen die verlengen wordt door de intern begeleider in overleg met de leerkracht een handelingsplan opgesteld waarin de doelen die het kind in het verlengingsjaar moet behalen beschreven staan.

Overgang van groep 1 naar groep 2

Op het Volle Leven wordt gewerkt met heterogene kleutergroepen. Dat wil zeggen dat kinderen van groep 1 en groep 2 in dezelfde klas zitten. Binnen de klas wordt er dan gesproken over jongste en oudste kleuters. Alle kinderen die voor 1 januari van een schooljaar 5 jaar worden, doen in principe in de klas mee als oudste kleuter. Zij zitten op papier in "groep 2". Alle kinderen die in groep 2 zitten, komen in aanmerking om het schooljaar daarna door te stromen naar groep 3. Hierover later meer. In de dagelijkse praktijk in de klas is het minder van belang of een kind een jongste of een oudste kleuter is, door de observaties uit KIJK! krijgt ieder kind aanbod op zijn of haar eigen niveau, ongeacht de kalenderleeftijd.

In sommige gevallen kan het voorkomen dat de leerkracht al in groep 1 ziet dat het voor een kind beter is om hem of haar wat extra tijd te geven om zich te ontwikkelen.

Hierover wordt altijd een gesprek met ouders gevoerd. In dit geval kan het zijn dat een kind een extra jaar in groep 1 blijft.

Overgang naar groep 2 naar groep 3

Van de kinderen van groep 2 wordt bekeken of zij in aanmerking komen voor een overgang naar 3. Bij het besluit een kind door te laten stromen naar groep 2 of naar groep 3 spelen de sociaal-emotionele ontwikkeling, de werkhouding en de cognitieve ontwikkeling een belangrijke rol, gebaseerd op toetsen, observaties uit 'KIJK' en het beslissingenblad 'van 2 naar 3'.

Verlengd kleuterjaar

Definitie: als een kleuter vóór 1 oktober 6 jaar is en niet doorstroomt naar groep 3, spreekt men van een verlengd kleuterjaar. Kinderen die tussen 1 oktober en 31 december 6 jaar worden zijn in de regel geen verlengers. Wanneer zij door zouden gaan naar groep 3, zitten zij immers geen 8 volledige schooljaren op school. Zij zijn "herfstleerlingen", daarover later meer.

In het algemeen is een verlengd kleuterjaar alleen zinvol indien:

- het kind nog niet toe is aan het uitvoeren van een groot aantal (klassikale) activiteiten, die het kind zelfstandig kan maken zonder hulp van de leerkracht;
- het kind nog niet de juiste werkhouding en instelling heeft om opdrachten uit te voeren;
- het kind de minimale voorwaarden om in groep 3 tot lezen en rekenen te komen niet beheerst;
- bepaalde achterstanden, zichtbaar beschreven in een handelingsplan, aangepakt en zeer waarschijnlijk met goed gevolg ingehaald kunnen worden.

De eerste aanzet tot het nemen van een overgangsbeslissing begint in november van groep 2. In het oudergesprek meldt de leerkracht eventuele zorgen over de ontwikkeling van het kind. Ook in het oudergesprek in februari wordt er gesproken over de mogelijke overgang dan wel verlenging.

In april/mei van groep 2 vinden de "kleuterverlengingsgesprekken" plaats. De leerkracht, de intern begeleiders van onder- en middenbouw en de onderbouwcoördinator gaan met elkaar in gesprek over de kinderen over wie twijfel over de overgang bestaat. Tijdens dit gesprek wordt de beslissing ten aanzien van de overgang genomen aan de hand van een beslissingenplan waarop de voorwaarden om een goede start te maken in groep 3 uitgewerkt staan. Het betreft hier zowel cognitieve als sociaal- en emotionele aspecten. Er wordt ook naar "KIJK!" gekeken. Naar aanleiding hiervan wordt een verantwoorde beslissing genomen. Ouders worden gehoord over de beslissing, het besluit van de school is bindend.

Indien er twijfel bestaat over de overgang naar groep 3, kunnen er ook toetsen afgenomen bij de kinderen om meer feitelijk inzicht te krijgen in hun niveau naast de KIJK! observaties. Dit gebeurt dan door de intern begeleider.

Inhoud van een verlengd kleuterjaar

Wanneer een kind een verlengd kleuterjaar ingaat, heeft dit gevolgen voor het aanbod dat hij of zij krijgt. De school garandeert altijd een ononderbroken ontwikkeling en dit betekent dus dat de kinderen die verlengen vaak een iets ander aanbod moeten krijgen. Voor kinderen die verlengen wordt in een beknopt handelingsplan omschreven hoe de leerkracht het kind in het verlengingsjaar zal begeleiden om hem/haar vooruit te helpen in zijn/haar

ontwikkeling. In november van het verlengingsjaar zal aan de hand van het beknopte handelingsplan een oudergesprek worden gevoerd waarin wordt besproken hoe het gaat met de hun kind.

Kinderen die al toe zijn aan lezen en/of rekenen, maar toch nog niet toe waren aan groep 3, krijgen in kleine kringen op een rustig tempo al wat lesstof aangeboden.

Herfstleerlingen

Kinderen geboren tussen 1 oktober en 31 december zijn op school bekend als "herfstleerlingen". Zoals eerder vermeld draaien deze kinderen in de meeste gevallen in het schooljaar dat zij 5 jaar worden mee als oudste kleuter dan wel groep 2-er en komen zij dus in aanmerking om door te gaan naar groep 3. Wanneer het besluit genomen wordt dat het voor een herfstleerling beter is om hem of haar nog wat meer tijd te geven om zich in de kleutergroep te ontwikkelen, is dit officieel dus geen verlengd kleuterjaar. In de praktijk betekent het echter wel dat ook deze kinderen langer dan 2 jaar in de kleuterklas zitten en dus vaak behoefte hebben aan een ander aanbod of extra uitdaging. Door middel van observatie houdt de leerkracht dit in de gaten en past hij/zij zijn/haar aanbod en handelen aan.

Versnelling

Soms zijn kinderen op alle ontwikkelingsgebieden verder dan hun leeftijdsgenoten. Vaak blijkt dit al in groep 1. De leerkracht kan dan in overleg met de intern begeleider en de ouders beslissen dat een kind eerder met groep 2 mee gaat doen of vroegtijdig de overstap gaat maken naar groep 3. Zo krijgt het kind de ontwikkelingskansen waar het aan toe is.

De onderstaande aspecten zijn bepalend of het kind vervolgens door zal gaan naar groep 3:

- de werkhouding; een kind moet langere tijd achter elkaar door kunnen blijven werken, gemotiveerd zijn om te werken en het kind moet ook uit zichzelf regelmatig kiezen voor speelleermaterialen;
- de sociale ontwikkeling van het kind: het kind heeft aansluiting bij kinderen van groep 2;
- de spelontwikkeling: er is sprake van gevorderd rollenspel, het kind zoekt ook naar extra uitdagingen in het spel of activiteiten;
- het kind moet emotioneel stabiel zijn en zelfvertrouwen hebben. Dit blijkt uit de registratie van KIJK!
- de fijne motoriek moet voldoende ontwikkeld zijn; het kind is in staat schrijfpatronen te maken en kan al cijfers en letters schrijven.
- op het gebied van de taal- en rekenontwikkeling functioneert het kind op minimaal op begin groep 3 niveau. Dit wordt gemeten door de intern begeleider middels toetsen.
- het kind moet snel van begrip zijn, een goede concentratie hebben, een brede belangstelling hebben en goed gemotiveerd zijn om naar groep 3 te gaan.

Over het algemeen geldt dat kinderen, waarvan overwogen wordt om ze vroegtijdig naar groep 3 te laten doorstromen, een duidelijke voorsprong moeten hebben op leeftijdsgenoten. Er wordt verwacht dat kinderen goed mee kunnen doen met het aanbod van groep 2 en liefst nog iets beter presteren gedurende langere tijd. Dit omdat bij veel kinderen in de kleuterleeftijd sprake is van ontwikkelingsvoorsprongen, die later weer ingelopen kunnen worden. Door de afname van CITO toetsen kan dit bepaald worden.

In de kleuterperiode wordt veel aandacht besteed aan een brede ontwikkeling. Deze is nodig om in groep 3, op cognitief- en sociaal-emotioneel gebied goed te

kunnen functioneren. In geval van een mogelijke vroegtijdige overgang naar groep 3 beslissen leerkracht en intern begeleider, na overleg met ouders, of de versnelling ook daadwerkelijk plaatsvindt. Mocht een school na het onderzoeken van bovenstaande voorwaarden en het voeren van gesprekken met ouders van mening zijn dat versnellen op dit moment niet wenselijk is omdat zij het kind in de volgende groep niet kunnen bieden wat deze nodig heeft, dan is dit een bindend besluit. Mocht de school echter van mening zijn dat versnellen wel een reële mogelijkheid is, dan is dit een advies en ligt de definitieve beslissing bij de ouders.

Samenstelling van de groepen 3

Wanneer duidelijk is welke kinderen er naar groep 3 gaan, delen de kleuterleerkrachten, gezamenlijk en onder begeleiding van de intern begeleider(s) de groepen 3 voor het nieuwe schooljaar in. In de samenstelling van die groepen wordt rekening gehouden met de volgende factoren:

- Ieder kind wordt ingedeeld in groep 3 samen met minimaal één ander kind dat voor hem of haar bekend is
- De grootte van de groepen 3 is zo gelijkwaardig mogelijk, evenals de verdeling jongens en meisjes
- Cognitief sterke leerlingen en leerlingen die meer ondersteuning nodig hebben op leergebied worden evenredig verdeeld over de groepen
- Kinderen die op sociaal-emotioneel gebied extra aandacht nodig hebben worden verdeeld over de groepen.

Gezien de vele factoren die een rol spelen bij de samenstelling van de groepen, is de indeling zoals deze vastgesteld wordt bindend en definitief. Er wordt niet meer geschoven.